

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Arányos: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA RÖNYVYNDÁJA (Jókai-utca 4. sz.)

Visszafelé.

(X) Mikor a mi gyors, rohamos fejlődésünkről beszélünk, hogy rövid idő alatt Európa kulturálmánainak nyomába léptünk, hogy már rengeteg adóval szerepelhetünk, mindez úgy tűnik nekem fel, mintha Potemkin falvairól hallanék.

A világ elé pompás képeket festenek, vannak fényes városaink sugarú utakkal, ragyogó boltokkal, de elhallgatják, hogy kereskedelmünk vézna, gyenge, hogy iparunk végegyengülésben szenved.

Beszélnék az iskolákról, a művelődés gyors fejlődéséről, hogy iskoláink száma évenként ezrivel szaporodik s véletlenül felénk száll az éhségtől elgyötört alakok fájdalmas siránkozása vagy a bucsuszó, a melyet a kivándorolt honpolgár elhagyott hazája felé kiált.

Beszélnék a művészetek gyors fejlődéséről, a miniszter százazereket megszávatat, az állam és városok milliókat fordítanak a művészet fellendítésére. Helyesen! De megborzad az ember lelke mikor meg azt hallja, hogy ezekkel a művészeti dolgokkal körülbelül többet rontanak az emberek egészséges fölfogásán, amint a mennyit javítanak.

A FEJÉRMEGYEI NAPLO TÁRCZÁJA.

A mai szépirodalom.

Írta: *Bilkei Ferencz.*

(Folytatás.)

Ez az új szellem, ez az új hang hovatovább nagy tért foglal el a mult idők nagy költőinek rovására.

Manapság majdnem kizárólag a hangulat-költészet járja. A jövő gimnázistái valószínűleg ez alatt a czim alatt fognak róluik tanulni. Esmét a dalba nem visznek, sőt nem is akarnak vinni. Hiszen Reviczky, az újabb poéták legjelesebbje is azt mondotta: Mire való egy kicsiny dalban a gondolat. Hiszen 8—10 sorban úgy is csak a legkiválóbb költőinknek sikerült egy eszmének, vagy gondolatnak a maga teljességében, kerekdedségében, plasticitásában való kifejezése. Az eszmei tartalom fölösleges a dalban. Elég, ha a dal hangulatos, mert a hangulat a dal tartalma. Itt tehát hiányoznak a nagy költők.

Ma inkább csak a couplet-szerű versek járnak. Tárgyuk tulnyomó részben a szerelem. Nem kifogásolom legkevésbé sem, hiszen a leggyengédebb és legmagasztosabb eszmék és érzelmek szoktak a költészet örök tárgyai lenni, de hát olyan furcsa az, mikor igazat kell adnunk annak a kritikusknak, a ki a mai lyrát inkább

Szépirodalmunkat meg — mi türes, mi tagadás benne — nagyrészt nem szabad a szép irodalmának nevezni, mert a rutat kultiválja s már vagy két évtizeden keresztül azon az uton van, hogy francziáskodó irányával megromtotta a becsületes, tisztá magyar gondolkodásmódot, léhává, erkölctelenné tette, hogy ma nem szégyen már olyanról írni, a mit azelőtt gondolni sem mertek.

Herczeg Ferencz, az író, a mult héten a színházak ellen intézett elkésredett támadást. Nagy dolog ez az ő ajkáról, a ki esztendőkön keresztül nagy népszerűsége tett szert. színműveket írt, a melyeket óriási tetszéssel adtak elő és föláll, elítélve a színházakat, a hol csak mulatni lehet az idealizmus árán, de tanulni, nemesedni, magyárosodni a legkritikább esetben. A színészek elrontották a közönséget. Fokozatosan lépésről-lépésre hozzászoktatták ahhoz, hogy a színházban petyhüdt, elernyed idegeit izgatni menjen és ne várja az erkölcsnek, az üldözöttnek diadalát a gonoszság, a bűn felett, hanem nyugodjék bele, hogy az élet nagyrészt küzdelemből, a végén bukásból áll. Ne akarjon a színházban egy nemzeti missziót teljesítő intézményt

szerelemi nyavalgásnak nevezi, vagy egy másiknak, a ki a mai lyráról azt mondja, hogy jellemzi az eredetiség hiánya, a csengő-bongó epekedések, a boldogtalanságot sejtető sóhajtozások, tettetett világtájdalom s bizonyos férfiatlanság. De hát olyan nagyon különös dolog is az, mikor olvassuk, hogy az a szegény gyöngeszívű, vagy talán gyöngelékű poeta mindenáron meg akar halni, mikor halljuk, hogy lemond mindenről, hogy senkije sincs ez széles világon, a ki szívének gyönyörűséget tudna okozni, csak egyedül „Ó”, az a bizonyos „Ó”, maeskakörmök között, aztán, mint Madách Imre is elmondotta, elgondoljuk, hogy az a minden áron halni akaró ur előbb jól megvacsorál, — ha van mit — elmegy, vált jegyet a színházba és alaposan kimulatja magát az élet komédiáján. Ó mi tudjuk jól, hogy a költők és az igazság nem egy anyaméhből születtek, de álljuk erősen azt a mondat: Költő hazudj, csak rajt ne érjenek.

Aztán, mondják kérem, nem furcsa az a szerelem, a mely egész a harapásig nyilvánul. Legalább a „Hét” szépirodalmi lap egyik poétája ilyenformán zengett:

Foga nyomán kiserkedt a

Vér az ajkamon,

Emlékszik még csókjaimra

Ugy-e asszonyom?

Olyan különös ez, olyan elidegenítő attól a szép poézistól, a melyről Lessing a Hamburgische Dramaturgie-ban azt mondja: „hogy a

látni, a hol a színpadról hazafiságot, a mult szeretetét tanulhassuk; minék? új világot élünk, a régi magyar írók nem tudtak úgy írni, hogy a mai közönség izlését, igényeit kielégíthessék. Tervszerűen szoritják ki a régít s hoznak helyettük új, haszontalan frívol francia műveket. Az ember tragédiáját, Madách nagy munkáját alig lehet látni. Azt mondják, költséges; hanem selejtes munkák diszleteire, előállítására szívesen költenek nagyobb összegeket.

Nemcsak Pesten van ez így, hanem a vidéken is, így van ez minálunk is. Fejérvárott, kicsinyben. A miről hallják, hogy Pesten nagy hatást ért elő, hogy sokan tapsoltak s nagy volt a jövedelem. hozzák nekünk. Az értékét, erkölcsi és nemzeti értékét nem vetik latba. A népszínmű nem részesül elég pártfogásban. a minék az oka: tulajdonképen abban rejlik, hogy színészeink abszolote nem értenek az előadásához. Hol figyelnek ők meg a magyar népet, annak gondolkozás módját, viselkedését. A mi színészeink legnagyobb része nem sarjadzott a magyar népből, sőt az a legnagyobb baj, hogy nagyon is messze távol áll tőle. Ebben rejlik az oka a nemzetietlenség-

költészet mindenik nemének hivatása, hogy javíton és szomorú, ha ezt még bizonyítani is kell és még szomorubb, ha költők is akadnak, a kik ebben kételkednek.

Bizony szomorú dolog az, ha az újabb költők egy jó, illetőleg, ne mondjuk, hogy jó, inkább nagy része, minden érzelmet megénekelhetnek tart, a mi a szívében fakad, a melyet, ha követnék a költészetnek magasatos czélját, gyakran inkább önmaguk előtt is le kellene tagadniok, mint hogy más embernek dícselkednek vele.

Innen van aztán, hogy az olvasóközönség elidegenedik a költészettől, mert a mit szépirodalmi lapjában elolvas, jó részt annyira gyenge, annyira nem élvezésre való, hogy miattuk megfeledkezik arról is, a mi megérdemelné, hogy megbecsüljék.

Igazán a legkritikább esetben halljuk, hogy egyik-másik poétánk kiadott költemény-kötete a második kiadást is megérte. Ha elkél az a néhány száz példány, nagyrészt inkább csak egy szűkebb körben történik, megveszik a jóbarátok, az ismerősök, talán nem is annyira magukért a költeményekért, mint inkább az írójáért. Elolvassák, félreteszik s röviden elfelejtik. Hol találunk ma költőt, a kinek munkája 10—20 kiadást ér?

Pedig vannak ám poétáink nagy számmal. Nem tudom, jól emlékszem-e a számrá, de Vajda János, a pár év előtt elhalt kritikus 5000-
re

Mai lapunk 4 oldal.

nek. Elhódították a régi magyarok utódai elől a tért ugyiszólván mindenben. A kereskedelemben ők dominálnak, az iparos az ő szolgálatukban áll, a falu népe 10—20 esztendő alatt neki dolgozik s ha kiköltözik atyái házából, a kulcsot ők veszik át tőle. Irodalmunkat jórészt terrorizálják. Az újságírást majdnem kizárólag maguknak foglalják le, pedig ez a hetedik nagyhatalom, innen csinálnak közvéleményt, beeresztik a mi szájuk ize szerint van és ajtót mutatnak annak, a mi izlésüknek nem felel meg, itélkeznek elevenek és holtak felett.

Hiába! mi magyarok gyengék vagyunk velük szemben, a versenyt nem vagyunk képesek velük kiállani, ők emelkednek a hatalomban, pénzben dicsőségben, mi meg megyünk a lejtőn mindig rohamosan visszafelé.

UJDONSÁGOK.

— **Hamvazó szerda.** A táncztermek, a vigáság helyeinek csillárjai kialudtak, a mulatság lezajlott, a vigáság eltűnt... Elérkezett a munka, a megbánás, a magabaszállás ideje, a Megváltó kinszenvedésének emlékeztetere szentelt időszak. A magába szállt keresztény hívő a feltűnő díszétől megfosztott templom boltívei alatt térdre borulva fohászkodik a Magasságbelihez. Az Ur szolgálja hamut hintett a hívők fejére, figyelmeztetvén, hogy porból lettünk s porrá leszünk; hogy hír, dicsőség, fény, gazdagság mind mulandó, csak lelktünk örök s annak boldogságára kell munkálkodnunk.

Tegnap, hamvazó szerdán d. e. 9 órakor dr. Steiner Fülöp megyés püspök a székesegyházban ünnepélyesen megszentelte a tavalyi virágvasárnapi barkából égetett hamut s azzal a papságot meghamvazta, a hiveket pedig a

tette azok számát, a kik ma a pegazust, a költők lovát magyar nyelven lovagolják. Vannak jó poétáink: Endrődy, Ábrányi, Pósa, Bartók, Szaboleska, Kemenes, Pály stb. a kik csinos, hangulatos költeményeket írnak, utánuk egész sereg, kisebb-nagyobb poeta töri magát a babér után.

Mint fejeváriaknak, azt hiszem, illő megemlékeznünk a mi költőinkről. A legnagyobb magyar költő, Vörösmarty, itt töltötte tanuló éveinek egy részét, büszkéik is leszünk rája mindenkor. De hát ő már a múlté. A jelenkor egyik elsőrangú költője Endrődy, akkor még Kupricz, itt ezen intézetben aratta költői műveivel az első tapsokat. Kalocsay Alán, a ki Mária dalaival még inkább hazafias és fini érzelmekből fakadó költeményeivel anyiai dicséretét vívta ki, szintén számottevő tagja a költők gárdájának. Fejérvári városa képviselével bizta meg őt a törvényhozás házában. Horváth Böske, Udvardy Géza neve széles körben ismeretes. Legutóbb Füzy Antal adta ki csinos kötetben egy csomó költeményét, ifjú lelkesedése, ábrándjai kedves megnyilatkozását.

De ma a verseknél sokkal kedveltebb a szépirodalom másik műfaja, a próza, a kötött helyett a kötetlen forma, a feszes ünneplő kabát helyett a bő, kényelmes házi köntös.

Itt aztán egészen szabadon, korlátlanul nyilatkozik meg az élet rajzolója. Kemény Zsigmond, a nagy regényíró szerint a regény tartalma

Grenspurger István apátkanonok által tartott ünnepélyes szent mise alatt Schevrich Antal papnöveldei aligazgató és báró Gudenusz Ervin spirituális hamvazta meg.

— **Az Oltáregyesület** szent miseje a jövő vasárnap — márczius 1-én — délelőtt 10 órakor a szeminariumi templomban fog a Mindenhatónak bemutatni.

— **Dr. Eder József** †. Egygyel ismét kevesebb a magyar szabadság hőseinek fogyó száma. A városház erkélyére tüzött fekete lobogó jelenti, hogy dr. Eder József városi bizottsági tag, a fejérmegyei honvéda-egylet elnöke ma hajnalban megért bajtársaihoz. A mindenki által ismert és szeretett öreg ur már hosszabb idő óta betegeskedett, de azért mindvégig küzdött a gyöngésséggel s egész tegnapig fűnt járt. Tegnap este felé hirtelen rosszul lett s a gyorsan előhívott dr. Révy Ferencz és dr. Bierbauer Viktor t. főorvosok minden fáradozása és gondossága hiábavaló volt; a hajnali órákban csöndesen kiszenvedett, a nélkül, hogy eszméletét visszanyerzte volna.

Dr. Eder József 1827-ben született Balatonfüreden. Kezdetben a papi pályára készült, de a szabadságharc kitörésekor, mint Benczés-növendék a reverendát föléserelte a honvédelmiattal. Mintegy harmincz útközben vett részt és hadnagy rangot szerzett Klapka seregében, kinek oldala mellett híven kitartott a komáromi kapitulációig. A szabadságharc után megszerezte az orvosdoktori diplomát és 1856-ban Székesfehérváron telepedett meg. Azóta itt élt és ereje fogytaig igen tevékeny részt vett minden nemes célné társadalmi mozgalomban. Nejevel, szül. Rédl Idával 40 esztendeig élt boldog házasságban.

Temetése holnap délután fél 3 órakor lesz.

A család a következő gyászjelentést adta ki: Özv. dr. Eder Józsefné született Rédl Ida, a saját, valamint az egész rokonság nevében fáj-

befogadhat mindent az undorítón és a feltétlenül unalmason kívül. Tehát elég bő a regény és elbeszélés anyaga. Ezen az óriási területen mozoghat a szépirodalom, hogy olvasóit, a kik, mint újfent mondtunk, nagyrészt hölgyekből és mindkét nembeli ifjúságból tellemek ki, a kik az élet jelenségeit kíváncsiságból lesik, vezesse, szellemi világukat, érzésüket, gondolataikat gyarapítsa, a meglevőt kiegészítse és a hiányzót pótolja.

Anyag tehát van, hogy pedig írónk száma gombamódra növekszik, azt hiszem, nem szükséges bizonyítanom.

Ha a czéllal szemben szépirodalmat tekintjük, egyet, mint kiválóan jellemző tulajdonságot, csaknem mindenütt föllelünk, hogy írónk tetszeni vágyanak. Hogy hogyan, mily eszközök által, az teljesen harmad- és négyedrangu kérdéssé válik. Esményi fölfogásról a legtöbbször alig beszélhetünk, hanem annál nagyobb kedvvel rajzoljuk a félszeregeket, a nyegleségeket, kinövésüket, a léhaságot. Röviden: *hatásra vadászunk.*

A legnagyobb, legnépszerűbb s legolvasottabb regényíróink ma még kétségkívül Jókai. Ki ne ismerné őt, ki a szépirodalom iránt érdeklődik, Jókait az ezermestert, kiben nem tudjuk, mit csodáljunk inkább, fantáziáját, a mesészöveg bűbáját, meglepő fordulatokat, hasonlatait, humorát, alakjait, a kik kacagtatnak, vagy könynyeket facsarnak ki szeméinkből. A ki játszik velünk, a kinek hatása alól nem vagyunk képesek szabadulni.

dalomtól sujtott szívvel tudatja, feledhetetlen jó férjének: dr. Eder József orvostudornak, Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatósága, bizottsági tagjának, volt 1848—49-diki honvéddal-nagynak, a fejérmegyei honvédegyelet elnökének, a Természettudományi Társulat, valamint számos intézmény és egyelet tagjának, munkás és áldásdús életének 73-dik, boldog házassága 40-dik évében, rövid szenvedés és az utolsókenettel való ellátás után történt esendes elhunytát. A megboldogult drága teteme folyó hó 3-án d. u. fél 3 órakor fog a Vörösmarty-téri gyászházánál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a Szent-Háromságról nevezett temetőben levő családi sírboltban örök nyugalomra tenni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig folyó hó 5-én délelőtt 8 órakor leend a Szent-István székesegyházban az Urnak bemutatva. Székesfehérvár, 1900. márczius 1-én. Mindannyiunk áldása kisíri! A mélyen gyászoló rokonság nevében: Özv. Gara Józsefné sz. Rédl Agnes. Gara József és neje Gara Józsefné sz. Rully Józsa. Gyermekeik: Dezső. Özv. Gara Aladárné sz. Katona Ilona. Gyermekei: Ida, Kornélia, Ilonka. Özv. Rédl Gézané sz. Rötting Eleonóra. Gyermekei: Zoltán, Ida, István. Miskolczi György neje és gyermekei, Miskolczi Pál neje és gyermekei.

— **Éjjeli harangszó.** Hushagyó kedd estakáján 11 órakor megkondultak a Ferenczrendiek templomának harangjai s az imádságra hívó harangszó végig kongott a mulató város fölött. Sokan találgatták a szokatlan időben való harangzás okát, mely voltaképpen egy már-már feledésbe ment régi szokásnak föllevenítése. Bucsuzatója a farsang örömeinek és a lelketisztító böjtnök hirdása. Talán csak maguk a jámbor szerzetesek imádkoztak ebben az órában...

— **A felújított szőlők adómentessége.** Megszivlelendő átirat érkezett a napokban a városi és megyei törvényhatósághoz Szatmárról. Az átiratban foglalt javaslat hivatva van azokon a viszonyokon segíteni, melyek között a phylloxera által elpusztított szőlők felújítása most folyik. Jelenleg már sok olyan szőlőnk van, mely ha terem is, de a termett bormennyiségben alig van valami haszon. Ebből az első jövedelmecskéből

A régi Jókait értem, mert az öreg Jókai, bármeunyre erőlködjek is a legénykedéssel, nem jól áll neki. Iránya, a melylyel annyikatt oktatótt, fölemelt, nemesített — nem értem minden sorára — ma már nagyot sülyedt. Nem a régi Jókai ez, a ki történeteit, alakjait évtizedeken keresztül a magyar hazában találta; most már idegenbe megy, négy-öt regényt is megír, míg végre a magyart is érdemesíti arra, hogy róla is írjon. Nagy esést tapasztalunk nála az erkölcsi nívó tekintetében is. Ő, ki vezető szerepre leme hivatva, a kinek koránál s tekintélyénél fogva a meggondolatlan fiatalságot ügyetlenségekből, ferde irányokból, helyes utba kellene visszazökenteni, egy követ fuj velük, leereszkedik alacsonyágaik közé. Akárhányszor, mintha csupán azért írta, hogy a Jókai név szerepeljen. Egy adag *cliamarkodás* nyomja rá bélyegét az ő újabb dolgaira. Olvastam nem régebben egy elbeszélést, a melyben vagy 300-an szerepeltek. Mikor aztán a mese tulajdonképeni összehangolódását vártam volna, bámulva láttam, hogy a kegyetlen, vagy hirtelenszívű Jókai 10 sorban valamennyit kivégezte és vége volt a mesének.

Jókai után talán legnagyobb népszerűségnek Mikszáth és Herczegh Ferencz örvendnek. Mindkettőjüket nem csupán azért nevezik nagyoknak, mert sokan mondják rólnak, hanem mert tehetségükkel kivívták magunknak.

(Folyt köy.)

kell fizetni a felújítási költségek esedékes részeit, ez a bormennyiség már fogyasztási adó alá esik, az értékesítésénél pedig meg kell küzdeni az olasz borözönnel. Három olyan baj, melyek közül egy is elég volna, hogy zsenge bortermelésünket megsemmisítse. Míg az olasz vámszerződést megfelelő módon meg lehet változtatni, míg a felújítás költségei némileg törlesztve lesznek, addig valami módon könnyíteni kell bortermelésünk terhein. Ilyen módot ajánl Szatmár város törvényhatósága a képviselőházhoz intézett feliratában, melyben kéri, hogy a felújított szőlőkben termett bor 10 hektoliterje a fogyasztási adó alul fölbentessék. A felíratot a következő sorok kíséretében küldötték meg a székesfejérvári törvényhatóságnak:

Kedves Barátaink és Atyáink!

Mátray Lajos főgymn. tanár s városunk törvényhatósági bizottságának tagja részéről tett indítvány folytán, törvényhatósági bizottságunk a mai napon tartott közgyűléséből, a phylloxera által károsított és ugyanazon területen ujja telepített szőlőkön termett bor egy 10 hektoliterig terjedő részére engedélyezendő teljes fogyasztási adó kedvezmény megadására iránt, a mellékelt felíratot intézte az országgyűlés képviselőházához.

Széles Magyarországon alig van már az északi részek kivételével olyan vidék, a melyet az Isten sujtó keze a phylloxera által nem érintett volna.

A pusztítást okozta közgazdasági bajt azonban kivétel nélkül minden vidék érzi és többé-kevésbé színi.

Felíratunk, illetve az abban foglalt javaslat ezen baj enyhítését célozza. Éppen azért azon atyafiságos s baráti bizalommal fordulunk hozzátok, s kérünk benneteket, hogy felíratunkat jóindulattal figyelemetekbe venni s azt hason szellemű felíratot támogatni szíveskedjétek.

Kikhez egyébiránt maradtunk és vagyunk Hazafias üdvözléssel

Szatmár, 1900. február hó 12-én.

Szatmár-Németi szab. kir. város közönsége nevében, polgármester helyett:

Papp, főjegyző.

— **Borzalmas gyilkosság Vaalban.** *Vaal* község lakosait nagy izgalomban tartja *Tökési József* odaváló jómódu gazdaember esete, a kit kocsisa vérfagyasztó kegyetlenséggel gyilkolt meg. A gyilkost *Somák Mihály*nak hívják. Rendetlen, hanyag cseléd volt *Somák*, a kit a gazdája gyakran korholt, sőt néha meg is fenyegetett. E hó 25-én virradó éjjel a kocsis az éjet a házon kívül töltötte, magára hagyván a gondjaira bízott jószágot és reggel felé tért csak haza. Ott aztán vasvillát ragadott és úgy várta a gazdáját. Mikor *Tökési* mit sem sejtve belépett az istállóba, a kocsis az ajtó mögül előugrott s a vasvillával úgy fejbeütötte gazdáját, hogy az rögtön elesett. Ezzel még nem érte be a felbőszült kocsis, hanem a mikor gazdája elesett, rátérdelt és addig verte a fejét, míg azt teljesen összeroncolt. Azután magához vette a már előre elkészített ruháit és elmenekült. *Tökésinek* látta a kocsis menekülni, rosszat sejtve, hátra ment az istállóba és ott találta az ura vérfagyott holttestét. A gyilkos kocsis a csendőrség másnak elfogta és átadta a bíróságnak.

— **Elszámolás.** A *duna-adoyi* róm. kath. „Zene-egyesület“ hangszerek beszerzése céljából folyó évi február 25-én a kath. népkör helyiségében zártkörű táncvigalmat rendezett, mely úgy erkölcsi mint anyagi tekintetben pompásan sikerült. Ezen alkalommal felülízetni szívesek voltak: *Bauer Ferenc* 2 kor., *Umbach Károly* 40 fill., ifj. *Frei János* 1 kor., *Kremmer József* 20 fill., *Kraczmájer Ferenc* 2 kor., *Bernsdorfer József* 2 kor., *Frel János* 1 kor., *Hesser József*

1 kor., özv. *Horváth Sándorné* 2 kor., *N. N. 1* kor., *Szense István* 1 kor., *Müller Vilmos* 2 kor., *Paissits Emil* 1 kor., *Gévay Mihály* 1 kor., *Radinkovics N. 1* kor., *Franzi bácsi* 1 kor., *Köller János* 1 kor., *Csongédy Gyula* 8 kor., *Lauchs István* 1 kor., *Csély Lajos* 2 kor., *Török János* 1 kor., *Bakos István* 2 kor., *Müller Jenő* 1 kor., *Negró Gusztáv* 8 kor., *Kiss János* 2 kor., *Apt Odón* 2 kor., *Faragó Antal* 1 kor., *Müller Péter* 4 kor., *N. N. 1* kor., *Termes Károly* 1 kor., *H. Csavajda Mihály* 2 kor., *Nagy Károly* 2 kor. Fenti kegyes felülízetésért hálás köszönetét nyilváníttja a róm. kath. zene-egyesület.

— **A „megjavított“ Nemzeti dal.** Hogy egyik-másik „beolvadt“ polgártársunk mennyire tiszteli a magyar históriát, minden ékes szónál szövebben bizonyítja az a számla czédula, melyen egy grosswardeni kazár czég ajánlja jeles portékáit a jámbor közönségnek. Üdvös tanulsággal itt adjuk a travesztált „Talpra magyart“ a mint következik:

Petőfi után átdolgozta *Kovács L.* és *Tsa czég* Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Nemzeti dal.

Talpra lányok, hi a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Vásznat homan vásároltok?
Ez a kérdés válaszolok!

A magyarok Istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy ezennel csak
Kovácsnál veszünk!

Máshol jártunk mostanáig,
Máshol vettünk jó sokáig.
Pedig *Kovács L.* s társának
Mily szép szövevei vannak!

Do okulva most végtére
A magyarok Istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy másutt tovább
Nem veszünk.

Sehonnai bitang ember
Ki most ha kell jönni nem mer.
Kinek drágább más szöveve,
Mint ezen czég jó birneve,
Hol készpénzért olesó s jó
Mindentéle kapható

A magyarok Istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy vásárolni ezennel
Csak Kovácshoz megyünk.

Fényesebb is másnál e czég,
Jobban is pártolja a nép.
Mert: tudott — s fog törekedni,
Vevőit jól kiszolgálni,
Ugy, hogy azok nagy örömmel
Mondhatják szívvél lélekkel

A magyarok Istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy Kovács L.-hez
Hük leszünk.

A Kovács czég mindig szép lesz,
Mélto régi jó hírhez,
Dicsőségét szép vevői,
Fogják folyton fejleszteni;

A magyarok Istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy ezen czég jóhírért
Nem feledjük.

S ha idővel mi meghalnánk
Sirunknál minden unokánk
Megáldó imádság mellett
Mondják el e szent igéket:

A magyarok Istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy Kovács L. s Társánál
Veszünk!

A derék kazár czég különben nem paródiázal, csupán „modernizál“ és „reklamiroz“. Ez nem bün, szerinte csak élelmesség. Hanem igenis élelhetlen volt az a *Petőfi* nevezetű iródiák, a

ki az időben a hazáról zengett ebben a verseiben. De aligha is volt annyi haszna belőle, mint annak, a ki most „átdolgozta“. Abban a reményben üdvözöljük a hazafias reklám útját, hogy élelmes szerzői legközelebb a Szózat és a Hymnus javított szövegével fognak kedveskedni a magyar közönségnek.

— **Választók összejárása.** A városi törvényhatóság központi választmánya ma délelőtt ülést tartott a polgármester elnökle alatt. Ez alkalommal megválasztották a jövő évi orsz. képviselő-választókát összeíró küldöttséget, melynek *Tóth Artur* elnökle alatt tagjai lettek dr. *Köcsy István* és *Hübner Károly*. A küldöttség e hó 20-án kezd meg működését és április 10-éig fejezi be. A névsor összeállításánál természetesen figyelembe veszik az új választói törvény azon intézkedését, mely szerint az adóhátralékosok is szavazati joggal bírnak.

— **A hol a vevők jubilálnak.** Mult évben ünnepelte meg *Mauthner Odón*, eszák. és kir. udvari szállító magkereskedése Budapestten fellépésének 25-ik évfordulóját. Az idén meglepett magárj-gyűlésében, mely a gazlaközönségnek egyszer-számint szakavatott ünnemtől is szölgál, látható, hogy vevőinek nagy része, mint a naponta százanként beérkező elismerő és dicséretes levelek igazolják, jubilál. Nagy dolog ez most, mikor amerikai hero és más alárendelt minőségű magokkal árasztják el a magyar gazdákat. Külömben is általános ismert, hogy *Mauthner Odón* az egyedüli czég, melyhez föltétlen bizalommal fordulhat minden gazda és minden kertészkedő. Évtizedek óta majonem az összes osztrák és magyar uradalmak, élén a népszerű *József főherczeg* O fenségével, 20—25 év óta állandóan *Mauthner*nél fedezik magzsükségletüket. De nem csak a nagy uradalmak és mintagazdaságok, hanem hazánk nagy és kisgazdáinak, kertészkedőinek zöme is *Mauthner* világhírű üzletének állandó vevője.

— **Hushagyókedd Kis-Kecskeméten.** A legkülsőbb külváros meglehetősen élénk képet nyújtott a farsang utolsó éjszakáján. Lehetetlenül öltözött alárcos alakok szédelegtek a kevés számm utcaikon, ekleen ordítószókkal bicsuztatván a végsőt vonagló *Karnevált*, s közben irgalmatlanul törve-zuza az elsötédedt ablakokat. Az örült tüntetésben fő része volt a három *Rekop* fiúnak; *Györgynek*, *Istvánnak* és *Mihálynak*, kik *Mohari Józseffel* egyesülve *Moder* Mihály házat próbálták öngeszédméni, a mi azonban csak részben sikerült nekik. A nevezetes éjszakát azonban *Maricsi István* téglagyári munkás fogja legtovább megemlégetni, kinek ábrázolatát a női ruhába öltözött *Kolovics István* kocsislegény egy sulyos eszközzel fölhasagatta. A rendőrség úgy ez utóbbit, mint a vele volt *Viola* Gáspár és *Zlamol Péter* téglagyári munkásokat a házdöntőgéttel egyetemben följelentette a székesfejérvári járásbírósnáln.

— **Ne adjuk el a bort.** Az országos magyar gazdasági egyesület hivatalos lapjában, a „Köztelek“-ben *Szobonya Bertalan* a következő érdekes figyelmeztetést intézi a szőlőgazdákhoz: Ismeretes még mindnyájunk előtt a mult évi időjárás. Emlékeztünk a júniusi bőséges esőzésekre s így kéznél fekvő dolog az is, hogy a szőlő vegetációja gazdag és rohamos volt. Ezen gazdag vegetáció aztán azt eredményezte, hogy a termés nem az alsó rügyekben rakódott le, hanem magasakban; a felső rügyek aztán a tél folyamán elfagytak, az alsó rügyek pedig már most megmutatják, hogy meddők, mert hegyesek, csucosak. Gondoljunk csak vissza 1897-re, ez is nedves év volt, nem is volt termésünk 1898-ban. Így leszünk az idén is; s komolyan figyelmeztetem szőlőgazda-társaimat, hogy boraitk ne engedjék ki kezeik közül egy könnyen, mert ha a mai potom áron elveszteszitek boraitk, a több mint bizonyos kedvezőtlen sűrűre eredményeket ellensúlyozniok lehetetlené válik. Tartasuk tehát a borokat, mert a ki a fentebbieket be nem látja, az vak és süket.

— **A kétfilléresek.** Mint értesülünk, az osztrák pénzügyminiszteriumban most azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a kétfilléreseket telje-

sen kivonják a forgalomból és egyetlen rézpénz gyanánt az egyfillérest hagyják meg a forgalomban. E legkisebb pénznemünk eddig semmi figyelembe nem részesült, valóságos hamipipóke volt a többi pénzek között. E miatt csak ritkán lehetett egyet-kettőt látni, de e ritkaságok dacára még a koldus sem esengett utána. Annál nagyobb feltűnést keltett tehát, hogy legújában mindgyakrabban találkozunk az eddig lenézett pénzzel. Ennek oka nem más, mint az, hogy a múlt héten néhány milliónyi fillért bocsátottak ki a pénzverdeből. Mint hírlík, a pénzügyminiszteriumban most meg arra a meggyőződésre jutottak, hogy a huszfilléresek sem alkalmasak a pénzforgalom lebonyolítására. Ennélfogva valószínűleg ezek is, melyeket a közönség még most is makacsul 10 krajczárnak nevez, a kétfilléresek sorsára jutnak. A nikkelpénzek közül tehát csak a 10 filléres marad emlékül.

Színház.

Febr. 27.

Don Juan. Alaposan megérdemelt üres ház előtt adták színészeink ezt a megbocsáthatatlan hülyeséget, hushagyó-keddi alkalmi kedveskedésül. Vagyunk olyan elnézők, hogy sem a tetteseket, sem pedig az előadás értelmi szerzőjét nem bírálgatjuk. Békesség a távozóknak.

Febr. 28.

Napoleon öcsém. Rákosi és Gutí könyfakasztó bohózatát harmadszor is zsufolt ház élvezte végig. Eddig azt hittük, hogy ilyféle előadásról szó sem lehet Szalkai és Krémer nélkül s ime a közönség pompásaaban mulatott, mint valaha. A siker országnérse természetesen *Szentmiklósi* illeti, ki hallatlan komikummal ábrázolja a Othello-lelkületű sugót. Mindenesetre helyesen tenné az igazgató, ha pénteken megismételtetné ez előadást.

Irodalom.

„Zenebonás emberek“

Szödi S. kiadása Karczagon.

Karczagon immár második kötetet jelenik meg Tóth Mórnak, a Ráday-kor egyik kiváló ösmerőjének és interpretálójának. Bűnügyi elbeszélések: ez a könyv czíme. A hazai bűnügyi irodalom megrajzolásához nem elég a vörös házak, a rendőrségi fekete könyvek és fotográfiai ösmerete; a szegény legények alakjait csak az tudja megfősteni, akinek palettáján erős színek vannak s aki a suttygó nádasok, rejtélyes berkek, járatlan erdők levegőjéből meríti inspirációját. A néprajzi elbeszélések egyik legszebb terrenauma ez az ötvenes évekből betyárkorszak, amely a maga kész meséi, izgalmas atmoszférája, tarka kereké dacára aránylag csak kevés írórt nyert meg a maga számára. Közöttük Tóth Mór bizonynyal előkelő helyen áll, s akik e könyvet elolvassák, bizonynyal örömmel látják: hogy csöndes visszavonultságban, régi hangulatok, régi emlékek közt idogálva a magyar irodalomnak, egy jeles embere él Karczagon.

Elibük tárja e mű a régi rablóvilághátrányával, előnyeivel az ő idyllikus szépségeivel és jellemével, jellemének változatosságával mozaikszerűen össze alkotott sokoldalúságával és sokféleségével, melyeket csak tökéletesebbé tesz az, hogy szerző művében mindent az igazságnak megfelelőleg ad elő úgy, a hogy az valóban megtörtént. Elibünk tárja a kort személyeivel, intézményeivel úgy, oly híven, oly szép nyelvezettel, oly magyaros zamattal, hogy olvasáskor az ember odaképzeli magát az alföldi pusztáira, a dombos vagy hegyes vidékre, a történet színhelye szerint.

Elibünk tárja a „Zenebonás emberek“-ben a különböző betyár-typus. Látjuk a „Szökött katoná“-ban a sorsával kibékülni nem tudó, ravasz palóczt, ki megszökik a katonaságtól, ki durva, szinte kegyetlen ugyan de azért felkeresi bár élete kockázatásával szerető, öreg édesanyját csakhogy utójára megölelhesse, csak-

hogy utójára bucsut vehessen tőle. Azonban a betyárellet eldurvítja, kegyetlenné teszi, kiöl minden jó érzést, az amugy is minden rosszra hajlandó ember szívéből.

Megfordul azonban az elbeszélés folyama a második részletben a „Mindszenti komiszarus“-ban már a betyár legnagyobb ellenségét, a pandurt ábrázolja Tóth Mór. Szól benne Rózsa Nándorról, a híres haramiáról beszél a komiszarusról, ki menyegzője napján is háttérbe állítja a magamulatságát, előtérbe kötelességét s kötelessége teljesítésében hal meg Rózsa S. golyólyától találva.

Ismét változik a színtér. A „Sobri Józsi“-ban látjuk a zsványynya lett urat, ki bánatában válik azzá s mint tanult ember még a zsványok közül is kitűnik eszessége által. Majd megunja a zsvány életet a Bakonyból, hol mőködött visszamegy hazájába a Tisza mellé s azután becsületes emberré válik.

Majd a forradalom utáni korból kap ki egy jelenetet, s azt írja le a „Karabély“-ban. A katonaság elől szökő legényt s vele menő kedvesének sorsát írja le e részletben. Majd „Ilus a városban“ czím alatt az egyszerű falusi leányt írja le, ki szolgálatba állván, becsülete elvesztése után a Tiszába öli magát.

A „Gyilkos“ is egyike a kötet legérdekeesebb elbeszéléseinek.

Megjelent és kapható Szödi S. könyvkiadónál Karczagon. — Ára 2 korona.

Múlt évben is megjelent már egy új nevezett szerzőtől: „Jó madarak“ mely ugyúgy bűnügyi elbeszélésekt tartalmaz. Ára 2 korona.

— **Megjelent: Tamitási terv és utasítások a magyarországi középiskolai katolikus vallástamítás részére.** Kibocsátva a magyar püspöki kar 1900. január 29-dikén tartott közös tanácskozása határozatából. Tartalma: I. Tárgyfólosztás. II. A tamitási anyag részletezése. III. A módszeres kezelés. IV. A vallásgyakorlatok. V. A vallástamítás ellenőrzése. VI. A magántanulókról. — Kapható: a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Bpest. VIII. Szentkirály-utca 28. Ára 24 fillér.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására adni, hogy vőmet **Bertha Károly**, volt nagy-lángi uradalmi főkertész urat mű és kereskedő kertészetembe társul vettem s azt, hogy e társas viszonyban az eddig nevem alatt vezetett, továbbra

„SCHLEICHER és TÁRSA“

czimen és czég alatt vezetendő mű és kereskedő kertészet intézői **Bertha Károly** ur és a magam helyetteseként fiam **Schleicher Nándor** lesznek.

Midőn ezt a nagyérdemű közönség becses tudomására hozom, kötelességemnek tartom megköszönni az elmúlt 25 évben irányomban tanusított szives pártfogást s kérem, hogy ezt a most nálamnál fiatalabb és tehetségesebb erők vezetése alatt álló műkertészet, illetve élővirágkereskedés irányában továbbra is fentartani kegyes legyen.

Kiváló tisztelettel

Schleicher József.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség becses tudomására adni, hogy atyánktól **Schleicher József** urtól mű és ker. kertészetének vezetését átvettük. Főtörekvésünk leend a nagyérdemű közönség szives pártfogását fokozottabb mérvben kiérdemelni s a mű és kereskedő kertészet jó hírnevét fentartani és emelni.

Kiváló tisztelettel

Bertha Károly és Schleicher Nándor.

S:
katho
Egés
mely
kérd
a ka
fonto
fenn
püsp
felv
Laj
1868
1900
kar.
püsp
Söt
van
püsp
a ma
egy
emelj
az au
is lát
tak
gyüle
reuce
ban
A
A
s itt
bortok
laza
er
sokban
egy-ke
a náe
ilyenfo
hat év
indul j
éves k
kalapá
a Nác
A
zöld fia
hivobb
leányo.
világul
szinte
Herce
família
hadvez
leányai